

Erdély, ahogy én látom

Gondolatok dr. Sipos József előadása után

Utcai riportot nézek döbbenet a televízióban. A kérdés: Hol élnek még magyarok jelenlegi határainkon kívül? Tétova némaság után sokadjára jön a „legjobb” válasz: „Ja, igen, ott a Vajdaságban, Romániában”. A riportalányok „jó arcú” fiatalok. A Trianont feszegető kérdésre már téves válasz sem érkezik. Egyikük így szól párjához: „Te, ez durva”. Vagyis igen nehéz kérdés.

Bizony az! Immáron 91 éve és hol egyik, hol másik oldalról nem az ésszerűség szempontjai szerint megközelített. Merthogy az elszakítottokról és az elszakítás körülményeiről tudni kell, de arról is, hogy e kérdés kezelése egészen más eszköztárat igényelt kilencven éve, s

mást most, az unió keretei között. Ugyanakkor azt sem szabad felejtetni, hogy saját „kereteinket” Sütő András szavaival meghatározva, valóban mindenhol önmagával határos ország vagyunk.

Sipos József főorvos – 20 éves németországi szakmai tevékenység után 12 éve Szentendre lakója – nem tagadta meg erdélyi gyökereit. A Szentendre Salon rendezésében januárban indította el Erdélyről mesélő vetítőestjeit. Ezzel – egyedi stílusú szobrainak a Polgármesteri Galériában rendezett nagyszerű kiállítása után – új oldaláról mutatkozott be. Mint műgyűjtő és néprajzkutató, most előadóként próbál hozzájárulni ahhoz, hogy ne korszerűtlen és senkinek sem használó vagdalkozások, hanem okos és a hagyományokat jogosan ápoló szemlélet alakuljon ki Erdély vonatkozásában úgy, hogy közben a fájdalmas gondolatokat, sértő igazságtalanságokat se rejtjük véka alá, de mégis inkább a tanulságok levonása, az értékek felismerése és az ezek megőrzéséhez szükséges szándékok ébresztgetése uralkodjon. Ezt a hatást az előadó a tájak népművészetét bemutató saját darabjain keresztül és mondandóját élményszerűen előadva érte el.

Kell az ilyen erőfeszítés, mert hiába hisszük, hogy alig létezik magyar, kinek ne lenne erdélyi rokona vagy ismerőse, újra és újra rájövünk, hogy sok évtized mulasztásai nem tűntek el nyomtalanul. És ennek csak vesztesei vagyunk mindannyian, itt és ott, magyarok és szomszéd népek. Egymás megismerése, egymás igaz történelmének ismerete és a közös gyökér, a közös kárpát-medencei sors és az elkerülhetetlenül fenyegető közös veszedelmek miatt szükségesek az ilyen beszélgetések, előadások.

Miközben az állítólagos titkos iratokat megszelloztető világceleb interneten szórt anyagaiban hazánkkal szemben ma is létező képtelen területi igények tűnnek fel, miközben a közös történelem megírására tett kísérletek sorra elhálnak, együttes demográfiai megsemmisülésünk veszélye tudományosan igazolt bizonyossággá vált. A megoldás is csak közös lehet, s mégis erősebb ennél a homogenizáció gyermekét, de pártharcok gyújtóanyagául oly alkalmas vágya.

Új meg új történelmek születnek körülöttünk, pedig az a valódi közös elegendő lenne mindnyájunk büszkeségét kielégíteni, mindnyájunk nemzettudatát felépíteni. Hiszen a hungarus történelem az elmúlt idők egyik csodája volt. És mi jogos részüket szívesen ajánlanánk fel a szomszédoknak. Reménykedjünk azonban, hogy még nem késő, és minden úton-módon jelezzük, hogy a megoldások keresésének nem mi vagyunk a kerékkötői. Rajtunk nem múlik.

Dr. Sipos József is ezt igazolja, mikor erőfeszítésével szemeket nyitogat és gyönyörködtet, gondolatokat ébreszt, lelkeket épít a romokon. Az orvosból lett muzeológus, néprajzkutató és műgyűjtő, a gyökereket körültagogató értelmiségi közösségünket szolgáló munkáját megköszönve arra biztatjuk, hogy folytassa és ajándékozzon meg minket még sok hasonló élménnyel.

SZÁSZ ISTVÁN TAS